

SENAT RP

ZAPIS STENOGRAFICZNY

Wspólne posiedzenie
Komisji Ustawodawczej (290.)
oraz Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji (195.)
w dniu 2 lipca 2014 r.

VIII kadencja

Porządek obrad:

1. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych (druk senacki nr 641).

(Początek posiedzenia o godzinie 14 minut 04)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Komisji Ustawodawczej Piotr Zientarski)

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dzień dobry państwu.

W imieniu połączonych komisji, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej, otwieramy z panem profesorem Seweryńskim, przewodniczącym komisji, wspólne posiedzenie komisji.

Przedmiotem naszego posiedzenia jest pierwsze czytania projektu ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych.

Przedstawicielem wnioskodawców jest pan senator profesor Michał Seweryński.

Na wstępie serdecznie witam przybyłych gości: pana ministra Królikowskiego oraz przedstawicieli ministerstwa, pana kuratora Martuszczyka i wszystkich pozostałych gości, którzy przybyli. Widzę pana sędziego Zimnego, przedstawiciela Krajowej Rady Sądownictwa, widzę również przedstawiciela Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

Poproszę o zabranie głosu przedstawiciela wnioskodawców, pana profesora przewodniczącego Michała Seweryńskiego.

Senator Michał Seweryński:

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Porządek obrad naszego posiedzenia obejmuje punkt, który dotyczy pierwszego czytania projektu ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych. Jest to inicjatywa ustawodawcza Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji. Celem tej inicjatywy jest zmiana ustawy o kuratorach sądowych. Chodzi o to, żeby można było rozszerzyć krąg podmiotów, spośród których kuratorzy sądowi będą mogli ustanawiać obrońców w postępowaniu dyscyplinarnym. Otóż projekt ustawy polega na tym, żeby poza kuratorami zawodowymi – tak jest do tej pory – w tym zestawie osób, które mogą być obrońcami z urzędu w postępowaniach dyscyplinarnych, znaleźli się także adwokaci i radcowie prawni, podobnie jak w przypadku innych zawodów uregulowanych osobno, w osobnej ustawie. Od razu powiem, że po konsultacjach z Biurem Legislacyjnym Senatu pojawiła się kwestia ewentualnego rozszerzenia tej

nowelizacji ustawy. Pan senator przewodniczący mógłby ewentualnie udzielić głosu przedstawicielowi Biura Legislacyjnego, a wtedy rząd ustosunkowałby się od razu do jednej i drugiej... Jest kwestia ewentualnej dodatkowej poprawki. Dziękuję.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.

Bardzo proszę panią mecenas Katarzynę Konieczko z Biura Legislacyjnego.

Ekspert do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Katarzyna Konieczko:

Dziękuję bardzo.

Szanowni Państwo!

W przesłanych do nas opiniach pojawiał się postulat, który wydaje się warty rozważenia, a mianowicie taki, aby objąć naszą nowelizacją również ust. 2 art. 60, który stanowi, że w przypadku, gdy obwiniony nie ma obrońcy z wyboru, a rzecznik dyscyplinarny wnosi o orzeczenie kary wydalenia ze służby kuratorskiej, przewodniczący sądu dyscyplinarnego wyznacza obrońcę z urzędu spośród kuratorów zawodowych. Jakkolwiek w piśmie rzecznika, w którym sugeruje się zmianę art. 60 ust. 1, nie było mowy o ust. 2... Wydaje się, że mamy tu ograniczenie formalne, które jest swego rodzaju ewenementem. W innych ustawach, które regulują postępowanie dyscyplinarne w samorządach zawodowych, takiego ograniczenia nie ma, a przynajmniej nie jest ono wyrażone wprost. Albo wyraźnie, tak jak w przypadku lekarzy czy pielęgniarek, mówi się o tym, że obrońcą z urzędu może być również adwokat, radca prawny bądź też przedstawiciel danego samorządu, albo też stosuje się odesłanie do kodeksu postępowania karnego, gdzie właśnie te podmioty są czy będą wkrótce legitymowane do wykonywania obowiązków obrońcy. W związku z tym sugestia Biura Legislacyjnego jest taka, by rozważyć objęcie naszą nowelizacją również ust. 2. Pozostaje tylko wybór metody legislacyjnej, którą się posłużymy, tego, czy rozszerzymy krąg osób, które mogą reprezentować obwinionego, czy też usuniemy ust. 2 i uznamy, że kwestie tego, kto może wykonywać obronę

z urzędu, będą uregulowane na zasadzie odesłania do odpowiedniego stosowania kodeksu postępowania karnego, bo o tym przesądza akurat art. 66 ustawy o kuratorach sądowych. Dziękuję.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Bardzo proszę przedstawiciela wnioskodawców, pana przewodniczącego Seweryńskiego.

Senator Michał Seweryński:

Proszę państwa, ta poprawka wydaje się bardzo uzasadniona. Ja ją przejmuję, bo jesteśmy konsekwentni w tym, żeby rozszerzyć na zawodowych obrońców i radców prawnych możliwości sprawowania obrony w postępowaniu dyscyplinarnym wobec kuratorów. Ta propozycja, żeby wykreślić ust. 2 art. 60 i pozostawić odesłanie do kodeksu postępowania cywilnego, rozwiązuje cały problem i jest najprostsza pod względem legislacyjnym.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Czy pan minister chciałby zabrać głos?

Proszę bardzo, pan minister Królikowski.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Michał Królikowski:

Uprzejmie dziękuję.

Panowie Przewodniczący! Wysokie Komisje!

Co do pierwotnego przedłożenia, to minister sprawiedliwości wyraża opinię w pełni aprobującą. Jeżeli chodzi o poprawkę zreferowaną przez panią mecnas, to uwagi mogą mieć czysto responsywny czy pozbawiony jakiegokolwiek głębszej analizy charakter. Po nowelizacji kodeksu postępowania karnego, która ma wejść w życie 1 lipca 2015 r., zniknie sporo rozwiązań mających charakter przejawów paternalizmu w stosunku do oskarżonego. To powoduje, że jakkolwiek rozszerzona zostaje obrona na żądanie, ograniczona zostaje obrona obligatoryjna. I ona w sytuacji, o której mówimy – czyli wtedy, kiedy jest zagrożenie karą wydalenia z zawodu – nie będzie wchodzić w grę, tak więc samo odesłanie do kodeksu postępowania karnego nie doprowadzi do sytuacji, w której można będzie niejako narzucić temu obwinionemu obrońcę z urzędu. Czyli, mówiąc krótko, gdyby nastąpiło skreślenie ust. 2 i odesłanie do kodeksu postępowania karnego, to efektem tej zmiany byłaby ogólna regulacja kodeksu postępowania karnego zakładająca, że zawsze należy zapewnić obrońcę na żądanie. Z pewnością jednak to nie doprowadziłoby do powstania możliwości zarządzenia obrony obligatoryjnej ze względu na uznanie sądu dyscyplinarnego wynikające z zagrożenia karą dyscyplinarną. W związku z tym w mo-

jej ocenie pozostaje komisjom do wyboru rozstrzygnięcie merytoryczne, czy taki obrońca obligatoryjny jest rozwiązaniem zasadnym... Proszę zwrócić uwagę na to, że w przypadku, gdyby obrońca był obligatoryjny, trudno byłoby mówić o obciążaniu kosztami osoby, która została ukarana. A więc jest pytanie o to, kto będzie ponosił koszty obrony, bo reguły kodeksowe nie będą tej sytuacji rozwiązywać. Można też pozostać przy tej zasadzie, jaką jest obrońca obligatoryjny będący kuratorem, dlatego że w tym zakresie przepisy kodeksu postępowania karnego zostaną przez te regulacje wyłączone i nie będzie napięcia systemowego. A zatem wydaje mi się, że pierwotną kwestią, którą trzeba rozstrzygnąć, jest... Chodzi o to rozstrzygnięcie merytoryczne dotyczące tego, jaka powinna być docelowa regulacja co do obrony obligatoryjnej. Następnie należy dobrać do niej odpowiednią metodę legislacyjną. Istnieją co najmniej trzy rozwiązania, w zależności od tego, jaka będzie wola komisji w zakresie rozwiązania docelowego, jeśli chodzi o zakres požądanej – jeśli w ogóle – obrony obligatoryjnej. Dziękuję.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Argumenty są dość ważne moim zdaniem, bo, jak rozumiem, zasada obrońcy na wniosek jest powszechna. Czyli tu byłaby sytuacja taka... Chodzi o tę obronę obligatoryjną w sytuacji, kiedy... Przecież sąd dyscyplinarny może pouczyć – ma do tego prawo – że tu następuje zagrożenie tego rodzaju, iż... Powstałaby tego rodzaju sytuacja, że obwiniony nie chce obrońcy – i tutaj pojawiałyby się kwestia tej obrony obligatoryjnej – obawiając się na przykład opłaty kosztów.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Tu jest taki problem.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Michał Królikowski:

Możliwe, najprostsze rozwiązanie, które byłoby spójne systemowo z kodeksem postępowania karnego – bardzo różnie wygląda kwestia dostępu do obrońcy w postępowaniach dyscyplinarnych – polegałoby na skreśleniu regulacji, która jest zawarta w przepisie, zarówno w ust. 1, jak i 2, ze względu na ogólne stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego, i dopisanie, że obrońcą może być również kurator zawodowy. Wtedy byłaby ogólna reguła dotycząca dostępu do obrońcy z urzędu na podstawie odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. z dodatkowym rozszerzeniem, że w tym trybie obrońcą może być dodatkowo kurator zawodowy. To jest jakby drugi sposób regulacji. Ale proszę o uprzejme potraktowanie tej wypowiedzi jako wypowiedzi ad hoc w związku z propozycją, jaka została złożona. Chciałbym zastrzec sobie prawo do tego, że po głębszej analizie będę mógł to stanowisko zniuansować lub zmienić, dlatego że, jak mówię, jest to ustosunkowanie się do tej kwestii tak na gorąco.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Proszę państwa, a więc kwestia jest taka... Ja bym proponował, żebyśmy dzisiaj przyjęli, oczywiście po wypowiedzi pani mecenas... W drugim czytaniu możemy ewentualnie to doprecyzować. Ja bym proponował, żebyśmy jako poprawkę przyjęli propozycję, którą w tej chwili tak na gorąco przedstawił pan minister. Będziemy mieli jeszcze czas na ewentualną modyfikację. Alternatywą byłoby po prostu odroczenie posiedzenia, ale to wydaje się niecelowe.

Bardzo proszę, Pani Mecenas.

**Ekspert do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym
w Kancelarii Senatu
Katarzyna Konieczko:**

Dziękuję.

Czyli, jak rozumiem, propozycja byłaby taka, aby tutaj znalazło się doprecyzowanie, że również w przypadku, gdy obrona jest z urzędu, obrońcą może być kurator zawodowy.

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Michał Królikowski:**

W ten sposób po nowelizacji kodeksu postępowania karnego powstałaby sytuacja, w której sąd pouczałby o możliwości korzystania z obrońcy z urzędu, obrońcy na żądanie, niejako kredytowanego, a koszty z nim związane zwracano by w sytuacji, w której ktoś by przegrał, chyba że byłoby prawo ubogich, a regulacja ustawy o kuratorach wprowadzałaby zasadą powiększenia kręgu podmiotów, spośród których możliwa byłaby rekrutacja obrońcy, i mógłby być to między innymi kurator zawodowy. Jest jeszcze dodatkowe pytanie, czy ze względu na to, że jest to podmiot jakościowo inny – chodzi o adwokata i radcę prawnego – nie należałoby wskazać, że wówczas obwiniony mógłby dokonać wyboru, kim ma być obrońca. Bo jeżeli obwiniony zażąda obrońcy z urzędu, poprosi o niego, to z perspektywy ochrony jego interesów może być... To znaczy jakościowo może być różnie w zależności od tego, czy tym obrońcą będzie radca prawny, adwokat czy kurator zawodowy. Nie mam zdania w tej sprawie, ale wydaje mi się, że można byłoby przyjęć taką zasadę, że obwiniony, żądając obrońcy z urzędu, mógłby precyzować, według swojej woli, kim miałby być obrońca. Tak więc ogólna regulacja, moim zdaniem, mogłaby być taka. To byłoby wystarczające, jeżeli chodzi o zapewnienie systemowego rozwiązania z kodeksem postępowania karnego.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Pan przewodniczący Seweryński.

Senator Michał Seweryński:

Informacja pana ministra o tym, w jakim kierunku zmierza zmiana kodeksu postępowania karnego, jest istotna i współgra z intencją główną, przewodnią naszej inicjatywy. Chodzi bowiem o to, żeby kuratorzy mieli prawo korzystać z obrońców zawodowych. Jeżeli w kodeksie postępowania karnego przyjmie się, że zasadą jest to, iż są ci zawodowi obrońcy, to wtedy rzeczywiście doprecyzowanie, że również kuratorzy mogliby być wyznaczani do tej roli, jest jak najbardziej uzasadnione. Wypowiedź pana ministra jest właściwie w duchu naszej poprawki, jaka tutaj jest, tylko chodzi o to, że legislacyjnie byłoby to inaczej zapisane. A więc mnie się wydaje, że...

(Przewodniczący Piotr Zientarski: ...Na żądanie obwinionego.)

Tak.

...Moglibyśmy dzisiaj...

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Michał Królikowski:**

To jest odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego.

(Senator Michał Seweryński: Tak.)

Tam ta regulacja obrony na żądanie istnieje, więc jedyna treść normatywna, jaką należałoby dodać przy odpowiednim stosowaniu przepisów k.p.k., to rozszerzenie kręgu podmiotowego osób mogących być obrońcami, w tym o kuratora zawodowego.

Senator Michał Seweryński:

A zatem, jak sądzę, wypowiedź pana ministra idzie w tym samym kierunku, w jakim idzie nasza poprawka. Tak że moglibyśmy dzisiaj przyjęć, że popieramy ten kierunek, przy czym konkretne sformułowanie tej poprawki powierzylibyśmy Biuru Legislacyjnemu. Jak pan przewodniczący zaproponował, moglibyśmy to ostatecznie przegłosować przy kolejnym czytaniu, i wtedy nie musielibyśmy zwoływać dodatkowego posiedzenia komisji.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Tak, tak uważam, z tym że musielibyśmy przyjęć jakąś poprawkę z zastrzeżeniem, że wymaga ona, że tak powiem, doczytelowania.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Tak.

Pan senator Rulewski, proszę bardzo.

Senator Jan Rulewski:

Nie wnoszę żadnych uwag, tylko... Rozumiem, że ta poprawka niesie ze sobą dodatkową wartość, jaką jest to, że niejako obwiniony, zwłaszcza w drastycznym przypadku, kurator miałby prawo wyboru albo kuratora zawodowego, albo adwokata.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Nie byłoby hierarchizacji.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Nie byłoby.

(*Senator Jan Rulewski: Dziękuję.*)

(*Senator Michał Seweryński: ...W takim duchu...*)

Przejmijmy poprawkę.

Bardzo proszę, Pani Mecenass.

**Ekspert do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym
w Kancelarii Senatu
Katarzyna Konieczko:**

Ponieważ nie jestem gotowa, żeby odczytać poprawkę, powiedzieć, jak ona miałaby brzmieć dosłownie, proponuję, żeby przyjąć tę myśl legislacyjną, którą właśnie tutaj omówiliśmy. A chodzi o to, by w ust. 2... by zmienić treść ust. 2 i nadać mu takie brzmienie, aby można było wyznaczyć obrońcę z urzędu na żądanie obwinionego także w osobie kuratora zawodowego. To oczywiście zostanie odpowiednio sformułowane. Chciałabym jedynie podnieść... Jakkolwiek nie deprecjonuję myśli, by to właśnie obwiniony wskazywał, że chce kuratora zawodowego w charakterze obrońcy, chciałabym powiedzieć, że w przypadku regulacji, które są

w innych ustawach regulujących działalność samorządów zawodowych, tego typu zastrzeżenia nie ma. A więc wydaje się, że to następuje według uznania...

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Tak, również według uznania podmiotu, który wyznacza obrońcę. Dziękuję.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Rozumiem, że nie ma innych głosów.

Na początek poddają pod głosowanie zgłoszoną, w tej chwili przedstawioną, poprawkę.

Kto jest za przyjęciem tej poprawki? (16)

Teraz poddają pod głosowanie całość z przyjętą poprawką.

Kto jest za takim wnioskiem? (16)

Jednogłośnie za.

Proponuję, aby pan przewodniczący Seweryński był przedstawicielem połączonych komisji.

Dziękuję.

Zamykam wspólne posiedzenie komisji.

Bardzo dziękuję gościom za przybycie.

(*Koniec posiedzenia o godzinie 14 minut 22*)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii